

POSTANOWIENIE

Dnia 3 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

Protokolant starszy inspektor sądowy Mariusz Pogorzelski

przy udziale E. K. - prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej - Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w K., SSN Andrzeja Tomczyka - Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego oraz adwokata P. D. - obrońcy sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku X. Y.,

na posiedzeniu jawnym w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniach 23 kwietnia 2025 r. i 3 października 2025 r.

w kwestii wniosku Instytutu Pamięci Narodowej - Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w K. z dnia 10 października 2022 r. o sygn. akt [...]

w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. Y. - sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku za to, że:

1. w dniu 25 marca 1982 roku w K. jako funkcjonariusz państwa komunistycznego, będąc sędzią Sądu [...] Okręgu Wojskowego w W. działając wspólnie i w porozumieniu z X.1 Y.1 i X.2 Y.2, wyznaczonymi do rozpoznania sprawy karnej o sygn. [...] przed Sądem [...] Okręgu Wojskowego w W. na sesji wyjazdowej w K., dopuścił się zbrodni komunistycznej i zbrodni przeciwko ludzkości, polegającej na stosowaniu represji i naruszaniu praw człowieka poprzez pozbawienie wolności na okres przekraczający 14 dni M. S. w ten sposób, że uznając go za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu określonego w art. 46 ust. 1 i 2 dekretu o stanie wojennym /Dz. U nr 29 z 1981 r. poz. 154/ polegającego na nieodstąpieniu w okresie od 14 do 24.12.1981 r. od działalności w NSZZ „Solidarność” wbrew dekretowi o stanie wojennym przez organizowanie oraz kierowanie strajkiem w K.

„Z.” w L., przekroczył swoje uprawnienia, stosując fakultatywny przepis określony w art. 4 ust. 1 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o postępowaniach szczególnych w sprawach o przestępstwa i wykroczenia w czasie obowiązywania stanu wojennego /Dz. U nr 29 z 1981 r. poz. 155/ i wymierzył mu karę 7 lat pozbawienia wolności, która to kara o 2 lata przekraczała maksymalny dopuszczalny w art. 46 ust. 2 dekretu o stanie wojennym wymiar kary, a przez swą nadmierną surowość łamała wszelkie dyrektywy sędziowskiego wymiaru kary i była sprzeczna z elementarnym poczuciem sprawiedliwości, co stanowiło poważne prześladowania z powodu przynależności M. S. do określonej grupy polityczno-społecznej, która sprzeciwiła się bezprawnemu wprowadzeniu stanu Wojennego oraz pozbawieniu podstawowych praw i wolności obywatelskich, a także działanie na szkodę interesu prywatnego,

tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 roku w zw. z art. 2 ust. I i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej -Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2021.177t. j.),

2. w dniu 25 marca 1982 roku w K. jako funkcjonariusz państwa komunistycznego, będąc sędzią Sądu [...] Okręgu Wojskowego w W. działając wspólnie i w porozumieniu z X.1 Y.1 i X.2 Y.2, wyznaczonymi do rozpoznania sprawy karnej o sygn. [...] przed Sądem [...] Okręgu Wojskowego w W. na sesji wyjazdowej w K., dopuścił się zbrodni komunistycznej i zbrodni przeciwko ludzkości, polegającej na stosowaniu represji i naruszaniu praw człowieka poprzez pozbawienie wolności na okres przekraczający 14 dni K. S. w ten sposób, że uznając go za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu określonego w art. 46 ust. 1 i 2 dekretu o stanie wojennym /Dz. U nr 29 z 1981 r. poz. 154/ polegającego na nieodstąpieniu w okresie od 14 do 24.12.1981 r. od działalności w NSZZ „Solidarność” wbrew dekretowi o stanie wojennym, poprzez udział w strajku w K. „Z.” w L., rozdzielanie jedzenia i reprezentowanie strajkujących wobec dyrekcji zakładu, przekroczył swoje uprawnienia w sytuacji gdy czyn oskarżonego nie wypełniał znamion art. 46 ust. 2, a jedynie czynu z art. 46 ust. 1 cyt. dekretu tj. nie odstąpienia od działalności związkowej zagrożonego karą do 3 lat, a także zastosował fakultatywny przepis określony w art. 4 ust. 1 dekretu dnia 12 grudnia 1981 r. o postępowaniach szczególnych w sprawach o przestępstwa i wykroczenia w czasie obowiązywania

stanu wojennego /Dz. U nr 29 z 1981 r. poz. 155/ i wymierzył mu karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, która to kara przez swą nadmierną surowość łamała wszelkie dyrektywy sędziowskiego wymiaru kary i była sprzeczna z elementarnym poczuciem sprawiedliwości, co stanowiło poważne prześladowania z powodu przynależności K. S. do określonej grupy polityczno-społecznej, która sprzeciwiła się bezprawnemu wprowadzeniu stanu wojennego oraz pozbawieniu podstawowych praw i wolności obywatelskich, a także działanie na szkodę interesu prywatnego,

tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 roku w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2021.177t. j.),

3. w dniu 25 marca 1982 roku w K. jako funkcjonariusz państwa komunistycznego, będąc sędzią Sądu [...] Okręgu Wojskowego w W. działając wspólnie i w porozumieniu z X.1 Y.1 i X.2 Y.2, wyznaczonymi do rozpoznania sprawy karnej o sygn. [...] przed Sądem [...] Okręgu Wojskowego w W. na sesji wyjazdowej w K., dopuścił się zbrodni komunistycznej i zbrodni przeciwko ludzkości, polegającej na stosowaniu represji i naruszaniu praw człowieka poprzez pozbawienie wolności na okres przekraczający 14 dni E. K. w ten sposób, że uznając go za winnego popełnienia czynu z art. 48 ust. 2 Dekretu o stanie wojennym z dnia 12 grudnia 1981 r., polegającego na tym, że w czasie strajku w K. „Z.” w L., odczytywał strajkującym górnikom nielegalny numer „W.” zawierający fałszywe wiadomości co do sytuacji społeczno - politycznej w kraju co mogło wywołać niepokój publiczny, mimo braku dowodu w postaci egzemplarza odczytanego „W.” przyjął, iż zawierał on fałszywe informacje, że większość zakładów pracy w Polsce strajkuje choć sam oskarżony wyjaśnił, iż przeczytał, że większość kopalń strajkuje, co było informacją prawdziwą, a ustalenia co do treści odczytanej informacji nie były możliwe, a tym samym brak było dowodów na popełnienie przypisanego mu przestępstwa i skazał go za ten czyn na karę 3 lat pozbawienia wolności, która to kara stanowiła poważne prześladowania z powodu przynależności E. K. do określonej grupy polityczno-społecznej, sprzeciwiającej się bezprawnemu wprowadzeniu stanu wojennego oraz pozbawieniu podstawowych praw i wolności obywatelskich, a także działanie na szkodę interesu prywatnego,

tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 roku w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. 2021.1771. j.),

4. w dniu 25 marca 1982 roku w K. jako funkcjonariusz państwa komunistycznego, będąc sędzią Sądu [...] Okręgu Wojskowego w W. działając wspólnie i w porozumieniu z X.1 Y.1 i X.2 Y.2, wyznaczonymi do rozpoznania sprawy karnej o sygn. [...] przed Sądem [...] Okręgu Wojskowego w W. na sesji wyjazdowej w K., dopuścił się zbrodni komunistycznej i zbrodni przeciwko ludzkości, polegającej na stosowaniu represji i naruszaniu praw człowieka poprzez pozbawienie wolności na okres przekraczający 14 dni A. O. w ten sposób, że uznając go za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu określonego w art. 48 ust. 2 Dekretu o stanie wojennym z dnia 12 grudnia 1981 r. polegającego na tym, że w czasie strajku w K. „Z.” w L., odczytywał strajkującym górnikom nielegalny numer „W.” zawierający fałszywe wiadomości co do sytuacji społeczno - politycznej w kraju co mogło wywołać niepokój publiczny, mimo braku dowodu w postaci egzemplarza odczytanego „W.” przyjął, iż zawierał on fałszywe informacje, podczas gdy ustalenia co do treści odczytanej informacji nie były możliwe, a tym samym brak było dowodów na popełnienie przypisanego mu przestępstwa i skazał go za ten czyn na karę 3 lat pozbawienia wolności, która to kara stanowiła poważne prześladowania z powodu przynależności A. O. do określonej grupy polityczno-społecznej, sprzeciwiającej się bezprawnemu wprowadzeniu stanu wojennego oraz pozbawieniu podstawowych praw i wolności obywatelskich, a także działanie na szkodę interesu prywatnego,

tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 roku w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 Ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2021.177 t. j.).

postanowił:

1. **pozostawić bez rozpoznania** wnioszek Instytutu Pamięci Narodowej - Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w K. z dnia 10 października 2022 r. o sygn. akt [...] w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności

karnej X. Y. - sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku za opisane w części wstępnej czyny;

2. obciążyć Skarb Państwa kosztami postępowania.

Zbigniew Korzeniowski Wiesław Kozielowicz Barbara Skoczowska

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 lipca 2005 r., sygn. [...], Prokurator Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w K. wszczął śledztwo w sprawie:

1. zbrodni komunistycznej, polegającej na przekroczeniu uprawnień w okresie od 16 grudnia 1981 r. do 13 stycznia 1982 r., w K. poprzez funkcjonariuszy państwa komunistycznego, prokuratorów wnoszących i popierających akt oskarżenia oraz członków składu orzekającego Sądu [...] Okręgu Wojskowego w W., rozpoznających sprawę o sygn. akt [...], dotyczącą m.in. P. G., przez oskarżenie i skazanie go za czyny – popełnione przez niego w okresie 13-14 grudnia 1981r., a określone w art. 46 ust. 1 i ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. (Dz. U. Nr 29 poz. 154) o stanie wojennym w sytuacji, gdy w okresie 13-14 grudnia 1981 r. czynu mu zarzucane nie były przez prawo zabronione i które to zachowania nosiły cechy represji politycznych stosowanych wobec w/w i było działaniem na jego szkodę oraz interesu publicznego.
tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej -Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
2. zbrodni komunistycznej, polegającej na przekroczeniu uprawnień w dniu 14 grudnia 1981 r. w R. przez f-sza państwa komunistycznego – prokuratora Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w G., wobec członka NSZZ „Solidarność” P. G. w związku z prowadzoną przez niego działalnością związkową, poprzez bicie go po całym ciele do utraty przytomności w trakcie przesłuchań w ramach prowadzonego przeciwko niemu śledztwa, w celu

zmuszenia go do składania wyjaśnień określonej treści i działanie przez to na szkodę interesu publicznego i interesu prywatnego P. G.

tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k.w. zw. z art. 2 ust. 1 i ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Postępowanie to trwało 10 lat, a w jego toku poszerzono zakres podmiotowy śledztwa.

Postanowieniem z dnia 4 września 2015 r., sygn. [...], Prokurator Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w K. umorzył śledztwo w sprawie zbrodni komunistycznej polegającej na przekroczeniu uprawnień służbowych w okresie od grudnia 1981 r. do stycznia 1982 r., w K. poprzez funkcjonariuszy państwa komunistycznego, prokuratorów wnoszących i popierających akt oskarżenia oraz członków składu orzekającego Sądu [...] Okręgu Wojskowego w W., na sesji wyjazdowej w K., rozpoznających sprawy dotyczące osób oskarżonych i skazanych za czyny popełnione w okresie 13-14 grudnia 1981 r., określone w art. 46 ust. 1 i ust. 2 dekretu o stanie wojennym, w sytuacji gdy czyny im zarzucane nie były przez prawo zabronione i które to zachowania nosiły cechy represji politycznych stosowanych wobec w/w i były działaniem na ich szkodę oraz interesu publicznego,

tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu na podstawie art. 17 § 1 pkt 2, 6, 7 k.p.k. oraz art. 45 ust. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 16 czerwca 2016 r. uwzględnił zażalenie R. B. w zakresie czynu go dotyczącego (opisanego w pkt II ppkt 31 sentencji postanowienia z dnia 4 września 2015 r., które następnie zostało umorzone postanowieniem z dnia 13 stycznia 2017 r.

Postanowieniem z dnia 11 stycznia 2022 r. Prokurator Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w K. częściowo podjął umorzone śledztwo w zakresie czynów opisanych w pkt I ppkt

18 postanowienia z dnia 4 września 2015 r., tj. dotyczącym skazania A. O., E. K. z art. 48 dekretu o stanie wojennym, wskazując, iż ponowna analiza akt doprowadziła do wniosku, że w sprawie tej w sposób nieuzasadniony przyjęto, że zachowania ww. wypełniały znamiona czynu z art. 48 ust. 2 dekretu o stanie wojennym, to z kolei doprowadziło do wniosku, że przypisane ww. czyny wypełniające znamiona przestępstwa z art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym stanowiły represję i przejaw dokonania co najmniej rozszerzającej interpretacji przepisu karnego przez członków składu orzekającego ówczesnego Sądu [...] Okręgu Wojskowego w W. Skutkowało to pozbawieniem wolności E. K. i A. O. na kary pozbawienia wolności na okres przekraczający 7 dni.

Pismem z dnia 10 października 2022 r, sygn. akt [...], Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w K. - E. K. wniosła o podjęcie uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku X. Y. wobec istnienia uzasadnionego podejrzenia, że:

1. w dniu 25 marca 1982 roku w K. jako funkcjonariusz państwa komunistycznego, będąc sędzią Sądu [...] Okręgu Wojskowego w W. działając wspólnie i w porozumieniu z X.1 Y.1 i X.2 Y.2, wyznaczonymi do rozpoznania sprawy karnej o sygn. [...] przed Sądem [...] Okręgu Wojskowego w W. na sesji wyjazdowej w K., dopuścił się zbrodni komunistycznej i zbrodni przeciwko ludzkości, polegającej na stosowaniu represji i naruszaniu praw człowieka poprzez pozbawienie wolności na okres przekraczający 14 dni M. S. w ten sposób, że uznając go za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu określonego w art. 46 ust. 1 i 2 dekretu o stanie wojennym /Dz. U nr 29 z 1981 r. poz. 154/ polegającego na nieodstąpieniu w okresie od 14 do 24.12.1981 r. od działalności w NSZZ „Solidarność” wbrew dekretowi o stanie wojennym przez organizowanie oraz kierowanie strajkiem w K. „Z.” w L., przekroczył swoje uprawnienia, stosując fakultatywny przepis określony w art. 4 ust. 1 dekretu dnia 12 grudnia 1981 r. o postępowaniach szczególnych w sprawach o przestępstwa i wykroczenia w czasie obowiązywania stanu wojennego /Dz. U nr 29 z 1981 r. poz. 155/ i wymierzył mu karę 7 lat pozbawienia wolności, która to kara o 2 lata przekraczała maksymalny dopuszczalny w art. 46 ust. 2 dekretu o stanie wojennym wymiar kary, a przez swą

nadmierną surowość łamała wszelkie dyrektywy sędziowskiego wymiaru kary i była sprzeczna z elementarnym poczuciem sprawiedliwości, co stanowiło poważne prześladowania z powodu przynależności M. S. do określonej grupy polityczno-społecznej, która sprzeciwiała się bezprawnemu wprowadzeniu stanu Wojennego oraz pozbawieniu podstawowych praw i wolności obywatelskich, a także działanie na szkodę interesu prywatnego,

tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 roku w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2021.177t. j.),

2. w dniu 25 marca 1982 roku w K. jako funkcjonariusz państwa komunistycznego, będąc sędzią Sądu [...] Okręgu Wojskowego w W. działając wspólnie i w porozumieniu z X.1 Y.1 i X.2 Y.2, wyznaczonymi do rozpoznania sprawy karnej o sygn. [...] przed Sądem [...] Okręgu Wojskowego w W. na sesji wyjazdowej w K., dopuścił się zbrodni komunistycznej i zbrodni przeciwko ludzkości, polegającej na stosowaniu represji i naruszaniu praw człowieka poprzez pozbawienie wolności na okres przekraczający 14 dni K. S. w ten sposób, że uznając go za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu określonego w art. 46 ust. 1 i 2 dekretu o stanie wojennym /Dz. U nr 29 z 1981 r. poz. 154/ polegającego na nieodstąpieniu w okresie od 14 do 24.12.1981 r. od działalności w NSZZ „Solidarność” wbrew dekretowi o stanie wojennym, poprzez udział w strajku w K. „Z.” w L., rozdzielanie jedzenia i reprezentowanie strajkujących wobec dyrekcji zakładu, przekroczył swoje uprawnienia w sytuacji gdy czyn oskarżonego nie wypełniał znamion art. 46 ust. 2, a jedynie czynu z art. 46 ust. 1 cyt. dekretu tj. nie odstąpienia od działalności związkowej zagrożonego karą do 3 lat, a także zastosował fakultatywny przepis określony w art. 4 ust. 1 dekretu dnia 12 grudnia 1981 r. o postępowaniach szczególnych w sprawach o przestępstwa i wykroczenia w czasie obowiązywania stanu wojennego /Dz. U nr 29 z 1981 r. poz. 155/ i wymierzył mu karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, która to kara przez swą nadmierną surowość łamała wszelkie dyrektywy sędziowskiego wymiaru kary i była sprzeczna z elementarnym poczuciem sprawiedliwości, co stanowiło poważne prześladowania z powodu przynależności K. S. do określonej grupy polityczno-społecznej, która sprzeciwiała się bezprawnemu wprowadzeniu stanu wojennego

oraz pozbawieniu podstawowych praw i wolności obywatelskich, a także działanie na szkodę interesu prywatnego,

tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 roku w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2021.177 t. j.),

3. w dniu 25 marca 1982 roku w K. jako funkcjonariusz państwa komunistycznego, będąc sędzią Sądu [...] Okręgu Wojskowego w W. działając wspólnie i w porozumieniu z X.1 Y.1 i X.2 Y.2, wyznaczonymi do rozpoznania sprawy karnej o sygn. [...] przed Sądem [...] Okręgu Wojskowego w W. na sesji wyjazdowej w K., dopuścił się zbrodni komunistycznej i zbrodni przeciwko ludzkości, polegającej na stosowaniu represji i naruszaniu praw człowieka poprzez pozbawienie wolności na okres przekraczający 14 dni E. K. w ten sposób, że uznając go za winnego popełnienia czynu z art. 48 ust. 2 Dekretu o stanie wojennym z dnia 12 grudnia 1981 r., polegającego na tym, że w czasie strajku w K. „Z.” w L., odczytywał strajkującym górnikom nielegalny numer „W.” zawierający fałszywe wiadomości co do sytuacji społeczno - politycznej w kraju co mogło wywołać niepokój publiczny, mimo braku dowodu w postaci egzemplarza odczytanego „W.” przyjął, iż zawierał on fałszywe informacje, że większość zakładów pracy w Polsce strajkuje choć sam oskarżony wyjaśnił, iż przeczytał, że większość kopalń strajkuje, co było informacją prawdziwą, a ustalenia co do treści odczytanej informacji nie były możliwe, a tym samym brak było dowodów na popełnienie przypisanego mu przestępstwa i skazał go za ten czyn na karę 3 lat pozbawienia wolności, która to kara stanowiła poważne prześladowania z powodu przynależności E. K. do określonej grupy polityczno-społecznej, sprzeciwiającej się bezprawnemu wprowadzeniu stanu wojennego oraz pozbawieniu podstawowych praw i wolności obywatelskich, a także działanie na szkodę interesu prywatnego,

tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 roku w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. 2021.1771. j.),

4. w dniu 25 marca 1982 roku w K. jako funkcjonariusz państwa komunistycznego, będąc sędzią Sądu [...] Okręgu Wojskowego w W. działając wspólnie i w porozumieniu z X.1 Y.1 i X.2 Y.2, wyznaczonymi do rozpoznania

sprawy karnej o sygn. [...] przed Sądem [...] Okręgu Wojskowego w W. na sesji wyjazdowej w K., dopuścił się zbrodni komunistycznej i zbrodni przeciwko ludzkości, polegającej na stosowaniu represji i naruszaniu praw człowieka poprzez pozbawienie wolności na okres przekraczający 14 dni A. O. w ten sposób, że uznając go za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu określonego w art. 48 ust. 2 Dekretu o stanie wojennym z dnia 12 grudnia 1981 r. polegającego na tym, że w czasie strajku w K. „Z.” w L., odczytywał strajkującym górnikom nielegalny numer „W.” zawierający fałszywe wiadomości co do sytuacji społeczno - politycznej w kraju co mogło wywołać niepokój publiczny, mimo braku dowodu w postaci egzemplarza odczytanego „W.” przyjął, iż zawierał on fałszywe informacje, podczas gdy ustalenia co do treści odczytanej informacji nie były możliwe, a tym samym brak był dowodów na popełnienie przypisanego mu przestępstwa i skazał go za ten czyn na karę 3 lat pozbawienia wolności, która to kara stanowiła poważne prześladowania z powodu przynależności A. O. do określonej grupy polityczno-społecznej, sprzeciwiającej się bezprawnemu wprowadzeniu stanu wojennego oraz pozbawieniu podstawowych praw i wolności obywatelskich, a także działanie na szkodę interesu prywatnego,

tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 roku w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 Ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2021.1771. j.).

Na posiedzeniu w dniach 23 kwietnia 2025 r. i 3 października 2025 r. Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego wniósł o pozostawienie wniosku Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w K. z dnia 10 października 2022 r. bez rozpoznania z uwagi na prawomocnie umorzenie postępowania przygotowawczego, które pomimo, iż toczyło się w sprawie, to faktycznie od początku było prowadzone przeciwko imiennie określonym sędziom, na co wskazuje tożsamość przedmiotowo – podmiotowa z czynami objętym wnioskiem o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego X. Y., wobec powyższego brak jest substratu zaskarżenia, co z kolei uniemożliwia prowadzenie postępowania w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie ww. do odpowiedzialności karnej.

Obrońca SSN X. Y. przyłączył się do stanowiska Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego, wskazując, iż niezależnie od skuteczności podjętego postępowania, postanowienie z dnia 4 września 2015 r. o umorzeniu śledztwa o sygn. [...], nie zostało wzruszone w żaden sposób i co najmniej z tego powodu postępowanie w niniejszej sprawie winno zostać umorzone na podstawie art. 17§ 1 pkt 7 k.p.k., albowiem nastąpiła powaga rzeczy osądzonej.

Prokurator Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w K. wniosła o nieuwzględnienie obu wniosków.

W piśmie skierowanym w dniu 5 maja 2025 r. prokurator E. K. oświadczyła, że w związku z zażaleniem jednego z pokrzywdzonych na umorzenie w dniu 4.09.2015 r. śledztwa, postępowanie w zakresie opisanym w sentencji postanowienia z dnia 11.01.2022 r. tj. w sprawie zbrodni komunistycznej i zbrodni przeciwko ludzkości polegającej na stosowaniu represji i naruszaniu praw człowieka w postaci przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy publicznych państwa komunistycznego stanowiącego bezprawne pozbawienie wolności A. O., E. K. na okres powyżej 7 dni w K. poprzez skazanie pokrzywdzonych przez Sąd [...] Okręgu Wojskowego w W. na sesji wyjazdowej w K. wyrokiem o sygn. [...] z dnia 1 lutego 1982 r. za popełnienie przestępstwa z art. 48 ust. 2, 3 i 4 Dekretu o stanie wojennym z dnia 12 grudnia 1981 r. w sytuacji, gdy czyny w/w oskarżonych nie wypełniały znamion przypisanych im przestępstw, co stanowiło poważne prześladowania z powodu przynależności osób prześladowanych do określonej grupy polityczno-społecznej, która sprzeciwiła się bezprawnemu wprowadzeniu stanu wojennego oraz pozbawieniu podstawowych praw i wolności obywatelskich, a także działanie na szkodę interesy prywatnego, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i z art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz z art. 2 ust. 1 i art. 3 Ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zostało skutecznie wzruszone. Opisane postępowanie było prowadzone w sprawie, gdyż warunkiem uznania postępowania za prowadzone przeciwko osobie jest wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów konkretnym osobom. Stawianie tezy przeciwnej przeczy podstawowym zasadom procedury karnej. Właśnie wydanie postanowienia o przedstawieniu

zarzutów stawia wyraźną granicę między postępowaniem in rem i ad personam. Ponowna analiza akt sprawy sygn. [...] ([...]) doprowadziła do uznania, iż decyzja o umorzeniu postępowania postanowieniem z dnia 4 września 2015 r. była błędna, gdyż jej podstawą było stwierdzenie, iż czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego, na zasadzie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. U podstaw tego orzeczenia legła uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20.12.2007 r. sygn. I KZP 37/07, wydana przez poszerzony skład Sądu Najwyższego i mająca moc zasady prawnej, wpisanej do księgi zasad prawnych, zgodnie z którą mimo, iż przepisy dekretów o stanie wojennym zostały opublikowane w dzienniku ustaw dopiero 17.12.1981 r., to sąd był uprawniony do skazania w/w za czyny spenalizowane dekretem przed tą datą. Tymczasem w omawianej sprawie orzekający sąd w nieuzasadniony sposób przyjął, że zachowania E. K. i A. O. wypełniały znamiona czynu z art. 48 ust. 2 dekretu o stanie wojennym. Przepis ten penalizował rozpowszechnianie fałszywych wiadomości. Tymczasem ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynikało, ażeby podane w „W.” czy B., o rozpowszechnianie których oskarżono i skazano wyżej wymienionych, znajdowały się informacje, które można by uznać za fałszywe.

Pismem z dnia 6 czerwca 2025 r. obrońca obwinionego wniósł o skierowanie sprawy na posiedzenie w celu umorzenia postępowania z uwagi na fakt, iż postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone.

Na posiedzeniu w dniu 3 października 2025 r. strony podtrzymały swoje uprzednio wyrażone stanowiska.

Sąd zważył co następuje:

Mając na względzie odmienne stanowisko stron dotyczące możliwości kontynuowania postępowania, w pierwszej kolejności należało odpowiedzieć na pytanie: czy postanowienie prokuratora o umorzeniu śledztwa z dnia 4 września 2015 r. zostało skutecznie podjęte. W tym kontekście zważyć więc należy, że co do zasady podjęcie postępowania na nowo jest zawsze możliwe wówczas, gdy poprzednie postępowanie toczyło się i zakończyło w fazie in rem, tj. w toku postępowania w ogóle nie występowała osoba w charakterze podejrzanego, w rozumieniu art. 71 § 1 k.p.k. Ponowne uruchomienie postępowania w takim przypadku następuje bez ograniczeń. Możliwe jest także podjęcie postępowania

wówczas, gdy postępowanie toczyło się i zakończyło w fazie *in personam*, tj. w toku postępowania określona osoba występowała jako podejrzana w rozumieniu procesowym, ale tylko wtedy, gdy postępowanie podjęte na nowo, nie będzie skierowane przeciwko tej osobie, będzie natomiast prowadzone *in rem* lub przeciwko innej osobie.

Jednakże zdarzają się w praktyce sytuacje wyjątkowe, z taką mamy do czynienia w niniejszej sprawie, które z powodów gwarancyjnych uniemożliwiają podjęcie postępowania umorzonego pozornie w fazie *in rem*, jeżeli postępowanie przygotowawcze toczyło się faktycznie przeciwko osobie (podejmowane czynności procesowych typowych dla fazy *in personam* w celu zebrania dowodów obciążających osobę faktycznie podejrzanego), której organ ścigania nie przedstawił zarzutów, pozbawiając ją charakteru strony (podejrzanego), ze szkodą dla jej uprawnień procesowych, choćby w zakresie prawa do obrony i możliwości korzystania z gwarancji *ne bis in idem* w razie umorzenia postępowania niezależnie od przyczyny tego umorzenia.

W orzecznictwie przyjmuje się, że przez orzeczenie kończące postępowanie rozumieć należy tylko takie orzeczenie, które prawnie wyłącza możliwość dalszego zwykłego toku instancyjnego, a nie jakiegokolwiek postępowania w ogóle. W związku z tym to, czy dane orzeczenie należy uznać za kończące postępowanie, czy nie, zależne jest od tego, czy po jego wydaniu możliwy jest jeszcze zwykły bieg tego postępowania (zob. Z. Doda, *Rewizja nadzwyczajna w polskim procesie karnym*, Warszawa 1972, s. 120-121).

Powyższe oznacza, że prawomocna decyzja o umorzeniu śledztwa, także w fazie *in rem*, kończy postępowanie przygotowawcze, co wybrzmiało także w uchwale Sądu Najwyższego z 9 października 2000 r., o sygn. I KZP 4/00. Pomimo, że w tej uchwale zasadniczym przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego był inny stan faktyczny, to nie stanowi przeszkody dla akceptacji wymienionego tam poglądu przy rozstrzyganiu w niniejszej sprawie kwestii dopuszczalności podjęcia umorzonego postępowania w fazie *in rem*.

Przyjęcie odmiennego stanowiska oznaczałoby, że pomimo iż postępowanie przygotowawcze byłoby pozornie prowadzone w fazie *in rem*, nigdy nie przeszłoby do fazy *in personam*. Pomimo umorzenia wymienione postępowanie trwałoby nadal.

Skoro nie zostało ono zakończone, dopuszczalne byłoby wykonywanie w jego toku dalszych czynności dowodowych, a nawet przedstawienie określonej osobie zarzutu popełnienia przestępstwa i skierowanie aktu oskarżenia.

W tym miejscu należy także zauważyć, że przeszkodą przekształcenia się postępowania karnego z fazy *in rem* do fazy *in personam* w przypadku sędziów jest uzyskanie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego, któremu przysługuje immunitet formalny. Jak wiadomo, immunitet formalny, nie wywiera skutków na gruncie prawa karnego materialnego, lecz jedynie na gruncie procesowym. Nie wyłącza on przestępności ani karalności przestępstwa. Oznacza natomiast, że w wypadku popełnienia pewnego przestępstw lub przestępstw przez beneficjenta immunitetu, nie można wszcząć i prowadzić postępowania karnego. Jeśli zważyć, że w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego czynnością inicjującą pociągnięcie sprawcy do odpowiedzialności karnej jest postanowienie organu prowadzącego postępowanie o przedstawieniu zarzutu, to oznacza, że immunitet sędziowski stanowi przeszkodę prawną we wszczęciu postępowania karnego przeciwko osobie pełniącej tę funkcję. Art. 54 ust. 1 ustawy o prokuraturze jest jednym z przepisów prawa, który w rozumieniu art. 104 § 1 k.k. nie pozwala na wszczęcie postępowania karnego *in personam* przy braku zezwolenia na ściganie.

Tymczasem, prawomocne umorzenie postępowania przygotowawczego w fazie *in rem* prowadzi do wygaśnięcia skargi publicznej. Jeżeli nie zastosowano instytucji procesowej pozwalającej na jej odzyskanie, prokurator nie dysponuje już prawem do przedstawienia zarzutu popełnienia przestępstwa oraz prawem do oskarżenia, pomimo że co do zasady, takie uprawnienia przysługują mu w sprawach ściganych z oskarżenia publicznego. Bez zastosowania instytucji określonej w art. 327§1 k.p.k., prokurator nie dysponuje zatem prawem do ścigania i wniesienia oskarżenia do sądu. Dodać należy, że prokurator jako organ władzy publicznej obowiązany jest działać na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji RP). Skoro więc przepis art. 327§1 k.p.k. określa przesłanki i tryb podjęcia na nowo umorzonego postępowania przygotowawczego, celem odzyskania prawa do ścigania i skargi publicznej, wymienionych uprawnień prokurator nie może odzyskać w sposób dorozumiany w drodze wykonywania

dalszych czynności procesowych, gdyż oznaczałoby to działanie poza granicami wyznaczonymi przepisami prawa, tj. art. 327§1 k.p.k. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 9 października 2008 r., V KK 252/08).

Cechą instytucji podjęcia postępowania przygotowawczego jest realizacja zasady legalizmu w procesie karnym w stosunku do sprawy wcześniej umorzonej. Taka możliwość wchodzi zatem w grę, gdy tok procesu zakończył się. Podjęcie na nowo prawomocnie umorzonego postępowania przygotowawczego powoduje wzruszenie poprzednio wydanego postanowienia o umorzeniu i oznacza otwarcie drogi do kontynuacji ścigania, zgodnie z dyrektywą legalizmu.

Zważyć także należy, że istotnie ustawa procesowa nie uzależnia możliwości podjęcia postępowania przygotowawczego od jakichkolwiek warunków. Najczęściej podstawą podjęcia tego postępowania będzie ujawnienie się nowych istotnych faktów lub dowodów nie znanych w poprzednim postępowaniu albo gdy zachodzi okoliczność określona w art. 11 § 3 k.p.k. (zob. art. 327 § 2 k.p.k.)

Podjęte może być postępowanie prawomocnie umorzone, jak i takie, które atrybutu formalnej prawomocności nie uzyskało. Podjęcie postępowania przygotowawczego może nastąpić w każdym czasie, a zatem jest to możliwe do terminu upływu karalności ścigania za dane przestępstwo (zob. J.Grajewski, tamże, s. 113; A.Gaberle, Umorzenie postępowania przygotowawczego w polskim procesie karnym, Warszawa 1972, s. 182).

Prawomocne postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego, wydane w fazie *in rem*, stwarza określony stan prawny i wywiera wpływ na sytuację różnych podmiotów, które brały udział w zakończonym postępowaniu. Wymienione postanowienie stwarza formalną przeszkodę dla podejmowania dalszych czynności procesowych i jego dalszego prowadzenia. Dopóki więc wymienione postanowienie występuje w obrocie prawnym, nie może być traktowane jako niemające znaczenia prawnego i niewiążące prokuratora.

Mając tak zarysowane tło należało przejść do zasadniczej części, tj. wyjaśnienia podstawy pozostawienia wniosku Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w K. bez rozpoznania.

Bezspornym jest, że zasadniczym warunkiem dopuszczalności wniesienia wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego jest dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa, tj. substrat. Jak wielokrotnie podnoszono w orzecznictwie i literaturze przedmiotu, chodzi o stan, gdy zebrane w sprawie dowody wskazują w sposób dostateczny na to, że sędziemu można postawić zarzut popełnienia przestępstwa, po dokonaniu oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie. W niniejszej sprawie podstawą złożenia w dniu 10 października 2022 r. wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej SSN X. Y. obecnie w stanie spoczynku, było postanowienie z dnia 11 stycznia 2022 r. sygn. [...] o częściowym podjęciu umorzonego w dniu 4 września 2015 r. śledztwa w zakresie skazania A. O. i E. K. z art. 48 dekretu o stanie wojennym na kary pozbawienia wolności, co stanowi zbrodnie komunistyczną i zbrodnię przeciwko ludzkości, polegającą na stosowaniu represji i naruszeniu praw człowieka w postaci przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy publicznych państwa komunistycznego stanowiącego bezprawne pozbawienie wolności A. O. , E. K. na okres 7 dni w K. poprzez skazanie pokrzywdzonych przez Sąd [...] Okręgu Wojskowego w W. na sesji wyjazdowej w K. wyrokiem o sygn. [...] z dnia 1 lutego 1982 r. za popełnienie przestępstwa z art. 48 ust. 2, 3 i 4 Dekretu o stanie wojennym z dnia 12 grudnia 1981 r. w sytuacji, gdy czyny ww. oskarżonych nie wypełniały znamion przypisanych im przestępstw, co stanowiło poważne prześladowania z powodu przynależności osób prześladowanych co do określonej grupy polityczno-społecznej, która sprzeciwiła się bezprawnemu wprowadzeniu stanu wojennego oraz pozbawieniu podstawowych praw i wolności obywatelskich, a także działanie na szkodę interesu prywatnego tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej -Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Niemniej jednak, zważyć należy, że na postanowienie o umorzeniu śledztwa z dnia 4 września 2015 r. sygn. [...] w zakresie czynu opisanego w pkt II ppkt 31 sentencji postanowienia z dnia 4 września 2015 r., tj. przekroczenia uprawnień służbowych w grudniu 1981 roku w trakcie zatrzymania R. B. i fizycznym oraz psychicznym znęcaniu się nad nim przez bicie go wężem i pałkami oraz grożeniem

zastrzeleniem przez przyłożenie pistoletu do głowy, tj. czynu z art. 231 § 1 k.k. i art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu zażalenie złożył pokrzywdzony R. B., które to zażalenie zostało uwzględnione. Tymczasem materiałów tego postępowania nie wyłączono do odrębnego postępowania i postępowanie to było kontynuowane pod sygn. [...], a następnie [...] zostało zakończone postanowieniem o umorzeniu śledztwa w dniu 13 stycznia 2017 r.

Kolejno, postanowieniem z dnia 11 stycznia 2022 r. podjęto częściowo umorzone śledztwo z dnia 4 września 2015 r. wskazując jako przyczynę podjęcia ponowną analizę akt sprawy o sygn. akt [...] ([...]), prowadząca do uznania, że w omawianej sprawie orzekający sąd w nieuzasadniony sposób przyjął, że zachowania E. K. i A. O. wypełniały znamiona czynu z art. 48 ust. 2 dekretu o stanie wojennym. Przepis ten penalizował rozpowszechnianie fałszywych wiadomości. Tymczasem ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynikało, ażeby podane w „W.” czy B., o rozpowszechnianie których oskarżono i skazano wyżej wymienionych, znajdowały się informacje, które można by uznać za fałszywe. Powyższe prowadzi do wniosku, że nie było żadnych podstaw prawnych, ani faktycznych do podjęcia i dalszego prowadzenia postępowania w zakresie czynów, co do których wniesiono wnioski o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej SSN X. Y. w stanie spoczynku.

Na marginesie należy jeszcze dodać, iż zgodnie z art. 327 § 1 k.p.k. postępowanie przygotowawcze może być podjęte w razie ujawnienia się nowych faktów lub dowodów lub gdy postanowienie o umorzeniu zostanie uznane za przedwczesne bądź niezasadne. Umorzenie postępowania jest przedwczesne, gdy nie zostały zrealizowane cele postępowania określone w art. 297 § 1 k.p.k. Umorzenie postępowania przygotowawczego może być uznane za niezasadne w szczególności wtedy, gdy wprowadzie materiał dowodowy został zgromadzony prawidłowo, lecz dokonano jego błędnej oceny. Postanowienie takie wydaje się niezwłocznie. Za taką okoliczność nie można uznać ponownej analizy akt sprawy, jeżeli zważy się na okoliczność, iż uchwała Sądu Najwyższego (I KZP 37/07), która legła u podstaw umorzenia postępowania we wrześniu 2015 r. została wydana 20

grudnia 2007 r. Zaś postanowienie o umorzeniu śledztwa 4 września 2015 r., wobec czego już z tego powodu „ponownej analizy akt sprawy” nie można uznać za podstawę wznowienia postępowania.

W dalszej kolejności wskazać także należy, że postępowanie przygotowawcze o sygn. [...], prowadzone w sprawie zbrodni komunistycznej w postaci represji polegającej na przekroczeniu uprawnień służbowych i bezprawnym pozbawieniu wolności na okres dłuższy niż 7 dni w toku prowadzonego postępowania przygotowawczego Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w G. o sygn. [...] oraz sądowego przed Sądem [...] Okręgu Wojskowego w W. na sesji wyjazdowej w K., o sygn. [...], poprzez prowadzenie postępowania karnego o czyny popełnione w dniach 14-24 grudnia 1981 r. zakwalifikowane z art. 46 i 48 dekretu o stanie wojennym, w wyniku czego w ramach podjętych decyzji o tymczasowym aresztowaniu lub skazaniu na kary pozbawienia wolności pozbawiono wolności I. S., A. O., H. Ż., E. K., A. W., K. S., A. O., M. S., C. C., tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej-Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zostało umorzone na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. wobec uznania, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego. Powyższe nie nasuwa żadnych wątpliwości, pomimo iż formalnie śledztwo toczyło się w sprawie, to faktycznie od początku było prowadzone przeciwko imiennie określonym sędziom, na co wskazuje tożsamość przedmiotowo – podmiotowa z czynami objętym wnioskiem o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego X. Y. Zarzut sformułowany w taki sposób, łącząc go z adresatem przepisu art. 231 § 1 k.k., jasno identyfikuje sprawcę jako funkcjonariusza, a jego zachowanie jako niezgodne z prawem w świetle tego przepisu. Powyższe z kolei prowadzi do wniosku, że prowadzone postępowanie przygotowawcze było tylko pozornie prowadzone w fazie in rem, zaś faktycznie prowadzone w fazie in personam.

Prawomocne umorzenie postępowania przygotowawczego na wskazanej podstawie skutkuje stwierdzeniem, iż czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego. Skoro zaś brak jest czynu mogącego stanowić przedmiot odpowiedzialności karnej, brak jest również podstaw do rozpoznawania wniosku o

uchylenie immunitetu sędziego. Wniosek ten stał się bezprzedmiotowy i dlatego należało pozostawić go bez rozpoznania.

[M. T.]

[r.g.]

Zbigniew Korzeniowski Wiesław Kozielowicz Barbara Skoczowska